

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

Ի՞նչ է ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ (ԳՀՀ)

*Ներկայացնող՝ ՀՀ ՎՊԽ անդամ,
ԳՀՀ աշխատանքները համակարգող
Գ. Անանյան*

Երևան, 23 դեկտեմբեր, 2016 թվական

Ի՞նչ է ԳՀՀ ԵՎ ԴՐԱ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

Համաձայն գործող միջազգային մեթոդաբանության գյուղատնտեսական համատարած հաշվառումն (ԳՀՀ) իրենից ներկայացնում է գյուղատնտեսության կառուցվածքի վերաբերյալ համընդգրկուն տվյալների հավաքագրման վիճակագրական գործառույթ:

ԱՌԱՋԻՆ ԳՀՀ ՀՀ-ՈՒՄ ԱՆՑ Է ԿԱՑՎԵԼ 2014 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 11-31-Ը ՆԵՐԱՌՅԱԼ:

Նպատակները

- *Գյուղատնտեսության կառուցվածքի՝ գյուղատնտեսական նշանակության հողեր, գյուղատնտեսական կենդանիների գլխաքանակ, գյուղատնտեսական տեխնիկա, գյուղատնտեսական նշանակության շինություններ, առկա ներուժի՝ մարդկային, նյութական և դրա օգտագործման վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրումը՝ հանրապետության, մարզային և համայնքային կտրվածքով,*

- ❑ գյուղատնտեսության վերաբերյալ վիճակագրական տվյալների հաշվառման ամբողջական համակարգի ձևավորումը,
- ❑ գյուղատնտեսությամբ զբաղվող անհատական (գյուղաբնակ և քաղաքաբնակ) տնային տնտեսությունների վիճակագրական ռեգիստրի ձևավորումը,
- ❑ միջազգային վիճակագրական տվյալների հետ համադրելիության ապահովումը:

Ըստ ՄԱԿ-ի Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության գյուղատնտեսության վիճակագրության առավել ամբողջական գործիքը երկրների համար համարվում են գյուղատնտեսական համատարած հաշվառումները, որոնք ՄԱԿ-ի անդամ երկրները պարտավոր են իրագործելու 10 տարին մեկ անգամ, որպեսզի միջհաշվառումային տարիներին վարչական ռեգիստրներից և այլ աղբյուրներից հավաքագրված ցուցանիշներում արձանագրվող հնարավոր շեղումներն ենթարկվեն վերանայման, ինչպես և է ՄԱԿ-ի անդամ բոլոր երկրների համար տասնամյակը մեկ պարտադիր մարդահամարներ անցկացնելու պարագայում :

Միջազգային վիճակագրական պրակտիկայում ընդունված մեթոդաբանության համաձայն՝ միջհաշվառումային տարիներին գյուղատնտեսության վիճակագրության վարման տեղեկատվական աղբյուրները հանդիսանում են վարչական ռեգիստրները և հետազոտությունները:

Այսպես, ՀՀ-ում գյուղատնտեսական մշակաբույսերի ցանքային տարածությունների, բազմամյա տնկարկների տարածությունների և համախառն բերքի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները ՀՀ ԱՎԾ են տրամադրում ՀՀ բոլոր համայնքները (որոնք ՀՀ ԱՎԾ համար հանդիսանում են վարչական ռեզիստրներ) և գյուղատնտեսությամբ զբաղվող առևտրային կազմակերպությունները պետական վիճակագրական հաշվետվությունների միջոցով:

Անասնաբուծական հիմնական արտադրանքի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները ՀՀ ԱՎԾ են տրամադրում ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը (որը ՀՀ ԱՎԾ համար հանդիսանում է վարչական ռեզիստր) և գյուղատնտեսությամբ զբաղվող առևտրային կազմակերպությունները պետական վիճակագրական հաշվետվությունների միջոցով:

ԳՀՀ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

6

- «Պետական վիճակագրության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (ընդունվել է 04.04.2000թ.),
- «Հայաստանի Հանրապետության 2013-2015 թվականների պետական վիճակագրական աշխատանքների եռամյա ծրագիրը» (ընդունվել է 19.12.2012թ.),
- «Գյուղատնտեսական համատարած հաշվառման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (ընդունվել է 27.11.2008թ.),
- Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշումները (2013 թվականի ապրիլի 25-ի թիվ 402-Ն և 2013 թվականի սեպտեմբերի 26-ի թիվ 1054-Ն),
- Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրության պետական խորհրդի որոշումները և իրավական այլ ակտեր:

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՀԱՎԱՔԱԳՐՎԱԾ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԳԱՂՏՆԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ՀՂՈՒՄՆԵՐ <<ԳՅՈՒՂՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՄԱՍԻՆ>>
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԻՑ)

- ▶ Գյուղատնտեսական հաշվառման տվյալներն օգտագործվում են բացառապես վիճակագրական նպատակների համար (հոդված 4, կետ 6):
- ▶ Գյուղատնտեսական հաշվառման լիազորված մարմինը պարտավոր է ապահովել սկզբնական (անհատական) տվյալների գաղտնիությունը (հոդված 6, 1-ին կետի 3) ենթակետ):
- ▶ Գյուղատնտեսական հաշվառման սկզբնական (անհատական) նյութերը (այդ թվում՝ տվյալները) դատական, դատաքննչական և այլ մարմինները որպես ապացույց չեն կարող օգտագործել (հոդված 8, կետ 2):

ԳՀՀ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐԸ

Հայաստանի Հանրապետությունում ԳՀՀ միավորներն են՝

- ▶ *անհատական (գյուղացիական) տնային տնտեսությունները,*
- ▶ *գյուղատնտեսությամբ զբաղվող քաղաքաբնակների անհատական տնտեսությունները,*
- ▶ *այգեգործական ընկերակցությունների անդամների անհատական տնտեսությունները,*
- ▶ *համայնքները,*
- ▶ *գյուղատնտեսությամբ զբաղվող բոլոր իրավաբանական անձինք,*
- ▶ *անհատ ձեռնարկատերերը,*
- ▶ *խմբային տնտեսությունները (քրեակատարողական հիմնարկներ, զորամասեր, ծերերի և հաշմանդամների սոցիալական սպասարկման կազմակերպություններ, ուսումնական հաստատություններ, գիտա-փորձարարական ստորաբաժանումներ):*

Գյուղատնտեսական համատարած հաշվառման տեսանկյունից դիտարկվել են այն միավորները, որոնք իրականացրել են գյուղատնտեսական գործունեության հետևյալ տեսակները (անկախ այն հանգամանքից, թե գյուղատնտեսական գործունեությունը նրանց համար հանդիսանում է հիմնական, թե երկրորդական գործունեություն)։

- գյուղատնտեսական մշակաբույսերի աճեցում (հացահատիկային և հատիկաբերող բերքային մշակաբույսեր, տեխնիկական մշակաբույսեր, կարտոֆիլ, բանջարանոցային մշակաբույսեր, բոստանային մշակաբույսեր, կերային մշակաբույսեր, պտուղ և հատապտուղ, խաղող),
- ծաղիկների, սնկերի, տնկիների, սածիլների և այլնի աճեցում,
- գյուղատնտեսական կենդանիների և թռչունների վերարտադրություն,
- բուսաբուծական և անասնաբուծական արտադրանքի արտադրություն,
- գյուղատնտեսական հողերը գյուղատնտեսական և բնապահպանական բարենպաստ պայմաններում պահելու հետ կապված գործունեություն,
- և այլն։

ԳՀՀ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԸ

10

Տվյալների հավաքագրումն իրականացվել է համատարած և ընտրանքային եղանակներով.

- անհատական (գյուղացիական) տնային տնտեսություններ - համատարած, հարցաթերթի լրացում հաշվարարների կողմից հարցման միջոցով («ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ 1-ԳՀՀ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ»),
- գյուղատնտեսությամբ զբաղվող քաղաքաբնակների և այգեգործական ընկերակցությունների անդամների անհատական տնտեսություններ - ընտրանքային, հարցաթերթի լրացում հաշվարարների կողմից հարցման միջոցով («ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ 1-ԳՀՀ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ»),
- համայնքներ - համատարած, հարցաթերթի ինքնուրույն լրացում համայնքի ղեկավարի կողմից («ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒՄ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ 2-ԳՀՀ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ»),
- գյուղատնտեսությամբ զբաղվող բոլոր իրավաբանական անձինք, անհատ ձեռնարկատերեր և իմբային տնտեսություններ - համատարած, հարցաթերթի ինքնուրույն լրացում համապատասխան պաշտոնատար անձի կողմից («ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՅ ԵՎ ԱՆՀԱՏ ՁԵՌՆԱՐԿԱՏԵՐԵՐԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ 3-ԳՀՀ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ»):

ԳՀՀ ՀԱՎԱՔԱԳՐՎԱԾ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ

11

➤ Հոդեր

- գյուղատնտեսական նշանակության հողեր,
- վարելահողեր,
- բազմամյա տնկարկներ,
- խոտհարքներ,
- արոտավայրեր,
- տնամերձ հողեր,
- գյուղատնտեսական մշակաբույսերի ցանքային տարածություններ,
- փաստացի ոռոգված հողեր,

➤ Բույսերի պաշտպանության միջոցներ և պարարտանյութեր,

➤ Գյուղատնտեսական կենդանիներ և թռչուններ,

➤ Գյուղատնտեսական նշանակության շենքեր ու շինություններ, տեխնիկական միջոցներ և սարքավորումներ,

➤ Աշխատուժ,

➤ Գյուղատնտեսական արտադրանքի օգտագործում և վերամշակում,

➤ Ագրոտուրիզմ,

➤ Վարկեր և սուբսիդիաներ,

➤ Գյուղատնտեսական կոոպերացիա,

➤ Այլ:

ԳՀՀ ՀԱՎԱՔԱԳՐՎԱԾ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ ԲՆՈՒԹԱԳՐՈՂ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾԸ

12

2014թ. հոկտեմբերի 10-ի դրությամբ՝

- գյուղատնտեսական հողատեսքերը,
- բազմամյա տնկարկների տարածությունները,
- գյուղատնտեսական կենդանիների և թռչունների գլխաքանակը,
- գյուղատնտեսական կենդանիներ ու թռչուններ պահելու և գյուղատնտեսական արտադրանք պահպանելու համար շենք/շինությունների առկայությունը,
- սարքին վիճակում սեփական գյուղատնտեսական տեխնիկայի/ սարքավորման առկայությունը:

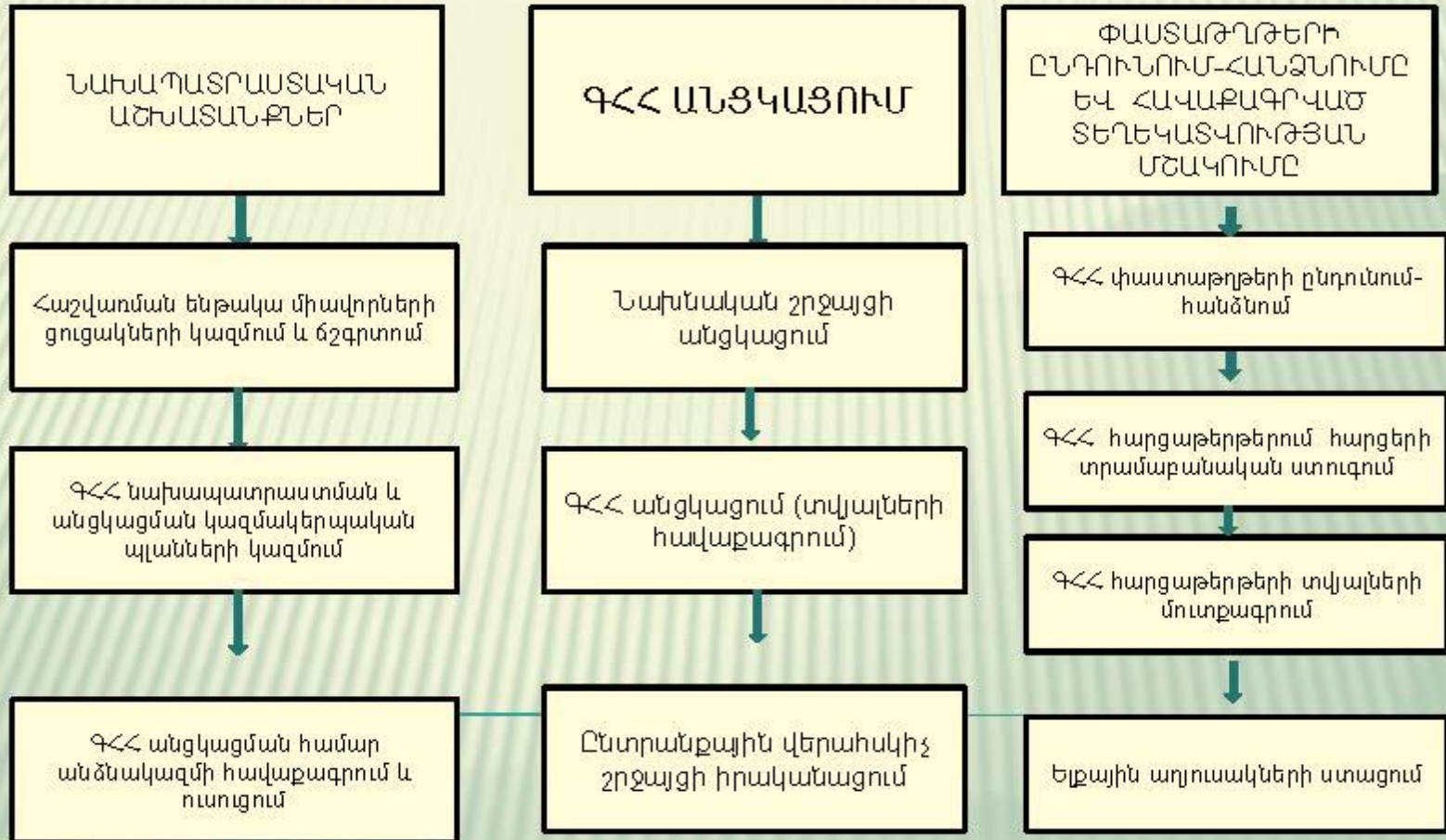
01.08.2013 - 31.07.2014 հաշվետու ժամանակահատվածի համար՝

- գյուղատնտեսական մշակաբույսերի ցանքատարածությունները,
- բազմամյա տնկարկների փաստացի ոռոգված տարածությունները,
- հողերի ոռոգման աղբյուրները և մեթոդները,
- բույսերի պաշտպանության միջոցները և պարարտանյութերը,
- ձկնաբուծություն,
- գյուղատնտեսական տեխնիկայի/սարքավորմաների օգտագործումը,
- գյուղատնտեսական աշխատանքների համար ձիու կամ այլ կենդանի բանող ուժի օգտագործումը:

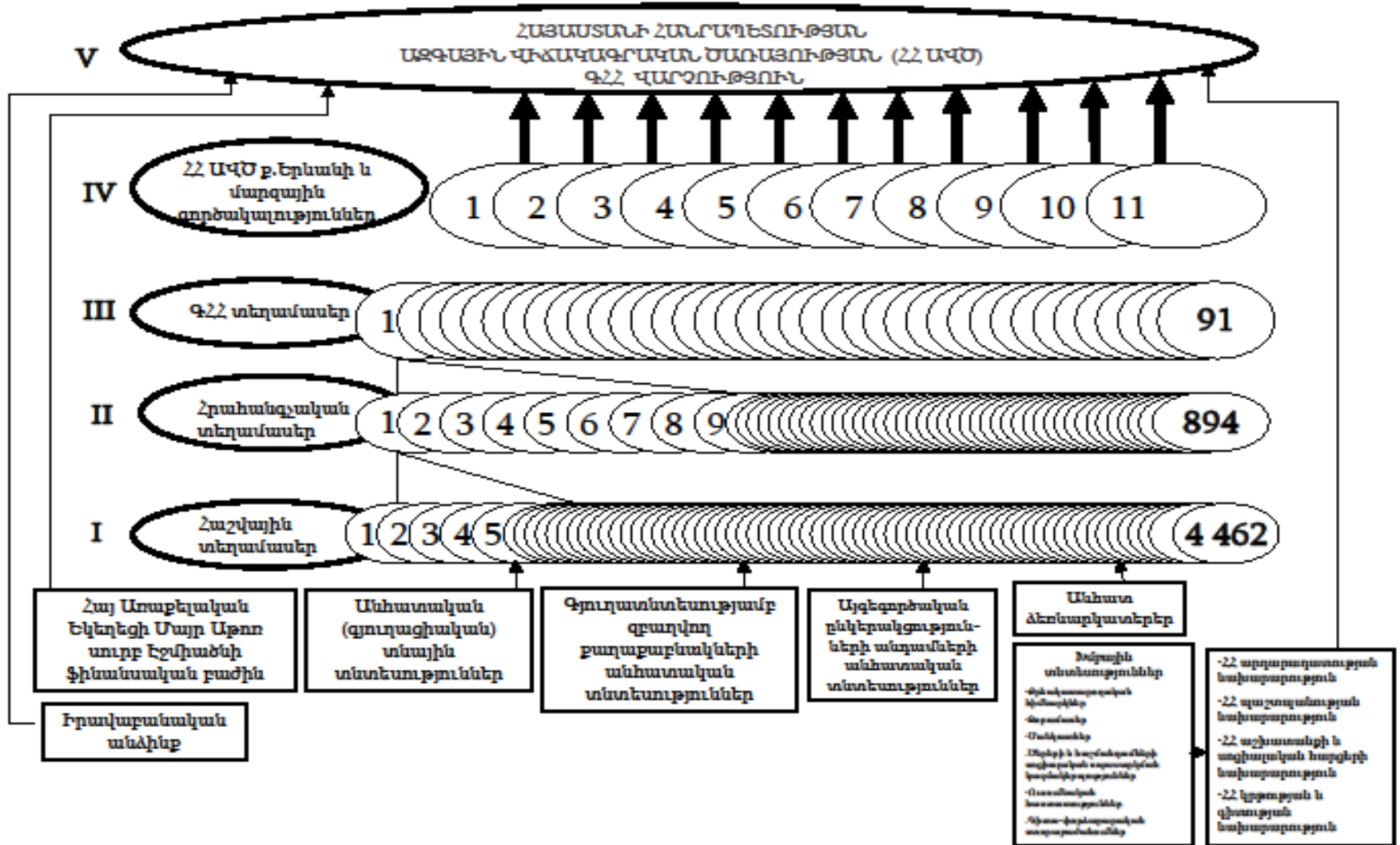
11.10.2013 - 10.10.2014 ժամանակահատվածի համար՝

- գյուղատնտեսական տեխնիկայի և սարքավորումների պահպանման համար շենք/շինությունների առկայությունը,
- աշխատուժի սեռը, տարիքը, տնտեսությունում գյուղատնտեսությամբ զբաղվածությունը, կրթական մակարդակը,
- տնտեսության գլխավորի և այլ անդամների գյուղատնտեսության ոլորտի վերաբերյալ վերապատրաստման դասընթացների մասնակցությունը,
- գյուղատնտեսական աշխատանքներում տնտեսության անդամների (աշխատողների) ընդգրկվածությունը,
- գյուղատնտեսական արտադրանքի օգտագործումը և վերամշակումը,
- վերամշակված արտադրանքի վաճառքը,
- տնտեսությունների կողմից ագրոտուրիզմի ծառայությունների մատուցումը,
- գյուղատնտեսական նպատակով ստացված վարկերի և սուբսիդիաների աղբյուրները,
- գյուղատնտեսական կոոպերատիվի անդամ հանդիսանալը,
- գյուղատնտեսական արտադրանքի արտադրության և կատարած ծախսերի վերաբերյալ տնտեսության ներտնտեսային հաշվառում վարելը:

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ՀԱԾՎԱՌՄԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՓՈՒԼԵՐԸ

**ՀՀ 2014թ. ԳՀՀ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԵՎ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ
ՍՏՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄՆԵՐԸ (ԳՀՀ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՎԱՔԱԳՐՄԱՆ ԵՎ ԱՍՓՈՓՄԱՆ
5 ՀԱՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ (I-V))**

ԳՀՀ ՄԵԹՈԴԱԲԱՆԱԿԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀՀ 2014թ. ԳՀՀ կազմակերպման և անցկացման բոլոր աշխատանքները ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայությունն իրականացրել է համագործակցելով տարբեր միջազգային կազմակերպությունների և օտարերկրյա փորձագետների, ինչպես նաև ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի և այլ գերատեսչությունների հետ:

ԳՀՀ նախապատրաստման և անցկացման մեթոդաբանական և կազմակերպչական հիմնական դրույթները մշակվել են ՄԱԿ-ի Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության ուղեցույցերի համաձայն՝ ՄԱԿ-ի Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների գյուղդեպարտամենտի և Եվրոպական Միության ԹՎԻՆԻՆԳ ծրագրի ներքո Եվրամիության փորձագետների աջակցությամբ: Նախապատրաստական աշխատանքների շրջանակում մշակվել են անհրաժեշտ բոլոր իրավական փաստաթղթերը՝ հարցաթերթերը, իրականացվել են ցուցակագրման աշխատանքները և այլն:

ԳՀՀ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների գերակշիռ մասը տրամադրվել է դրամաշնորհի տեսքով՝ դոնոր հանրության կողմից՝ ի դեմս

- ▶ Համաշխարհային Բանկի,
- ▶ Ավստրիայի կառավարության,
- ▶ ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության,
- ▶ Եվրամիության:

ԳՀՀ հավաքագրված վիճակագրական տվյալները հնարավորություն կընձեռեն՝

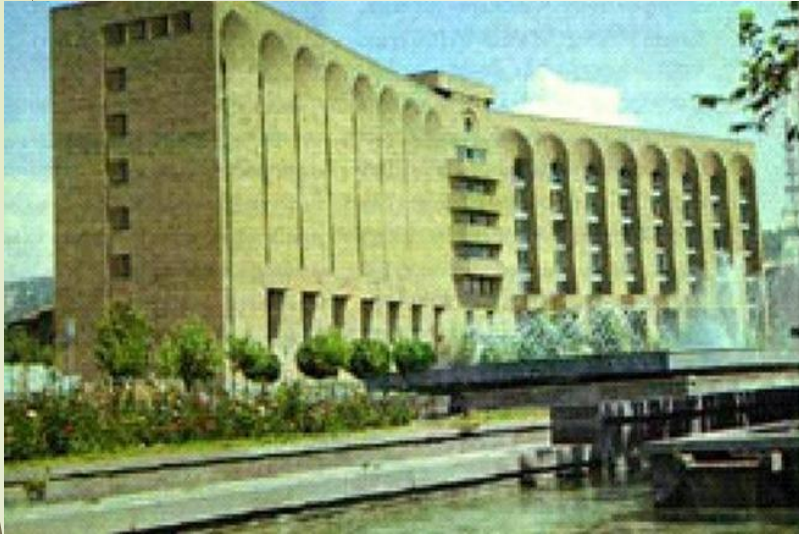
19

- Բարելավել գյուղատնտեսության ոլորտի ընթացիկ վիճակագրությունը,
- ձևավորել գյուղատնտեսության վերաբերյալ վիճակագրական տվյալների ամբողջական համակարգ,
- ձևավորել գյուղատնտեսական գործունեությամբ զբաղվող սուբյեկտների վիճակագրական ռեգիստրներ,
- կատարելագործել վիճակագրության ընտրանքային գործիքները և ապահովել դրանց համապատասխանությունը գործող միջազգային չափանիշներին և չափորոշիչներին,
- Բացահայտել գյուղատնտեսության ենթակառուցվածքների փոփոխությունների միտումները,
- հստակեցնել գյուղատնտեսության, որպես ձեռնարկատիրության (տնտեսական գործունեության տեսակի) առավել մանրամասն կազմն ու կառուցվածքը:
- Բարելավել ընթացիկ վիճակագրության որակը և այլն:

- աղքատության դիտագնանման,
- պարենային անվտանգության դիտագնանման,
- գյուղատնտեսության ծրագրավորման և այդ ոլորտում քաղաքականության մշակման,
- սպառողներին առավել ընդգրկուն տեղեկատվության տրամադրման և այլ բնագավառներում դիտագնանումային (մոնիթորինգային) ցուցանիշների համակարգերի ձևավորման համար:

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

21

ԱՎԾ, Հայաստանի Հանրապետություն
ք. Երևան, 0010,
Հանրապետության պողոտա,
Կառավարական շենք, 3
Հեռ. (374 11) 52 42 13

Էլ. փոստ՝ info@armstat.am
Ինտերնետային կայք՝ www.armstat.am
www.armstat.info